

REPUBLIKA HRVATSKA
 526 - MINISTARSTVO GOSPODARSTVA,
 PODUZETNIŠTVA I OBRTA
 526-Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

Primljen: 16.01.2020	ID: D1503128
Klasifikacijska oznaka	Ustrojstvena jedinica
310-01/19-03/39	03-03-01
Uredbeni broj	Priloz
361-20-10	Vrijednost




MINISTARSTVO GOSPODARSTVA,
 PODUZETNIŠTVA I OBRTA
 Uprava za investicije, industriju i inovacije
 Sektor za rudarstvo
 Ulica Grada Vukovara 78
 10000 Zagreb
 e-mail: rudarstvo@mingo.hr

Zagreb, 14. siječnja 2020.

PREDMET: Sadržaj Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama Republike Hrvatske – dostavlja se

Veza: Vaš dopis: KLASA 310-01/19-03/39
 Urbroj: 526-03-03-01/1-19-2

Poštovani,
 Dostavljamo problematiku s kojom se članice GIU PROMINS suočavaju u svom poslovanju, a za koje mislimo da bi se trebala obraditi u Strategiji gospodarenja mineralnim sirovinama RH te molimo da nas se zbog njezine osobite važnosti za naše članice uključi u izradu.
 Slijedom ciljeva i smjernica navedenih u Odluci o izradi Strategije, očitujemo se kako slijedi:

I ODNOS IZMEĐU LOKACIJA RUDARSKIH ZAHVATA I PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE
 PROSTORNO-PLANSKA OGRANIČENJA ZA ISTRAŽIVANJE I EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA

Prema odredbi članka 52. Ustava Republike Hrvatske, između ostalog, rudno blago je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu i iskorištava se pod uvjetima i na način koji su propisani Zakonom.

Nije samo rudno blago određeno da je od interesa za Republiku Hrvatsku već su i istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina određeni kao zahvati u prostoru od državnog značaja, što proizlazi iz odredbe članka 6. Uredbe o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja.

Ovako je to definirano Ustavom, Zakonom i propisom a praksa pokazuje da Republika Hrvatska kroz zakonodavni okvir ne štiti u dovoljnoj mjeri rudno blago niti se u praksi uvažava status "lex specialis" rudarskih propisa.

Da li će se na nekom području provoditi ili se neće provoditi istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina ne odlučuje država već županije, gradovi i općine koji obavljaju poslove koji se odnose na prostorno i urbanističko planiranje, što je definirano odredbom članka 19. alineje 2. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Razumljivo je da trebaju postojati određene administrativne zapreke i ograničenja vezana uz zaštitu prirode, voda, tla, krajobraza, kulturnih dobara itd. Međutim to se provodi primjenom odgovarajućih prostornih normi i prostornih standarda (članak 11. Točka 2. Zakona o prostornom uređenju) a ne jednostranim oduzimanjem prava na nekom prostoru.

Prostorno planove vezano za eksploatacijska polja mineralnih sirovina donose predstavnička tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Na lokalne političke strukture kontinuirano se vrši pritisak od strane raznih lokalnih ekoloških udruga, zatim udruga građana, pa i drugih interesnih grupa koji uspijevaju isprovocirati donošenje mnogih restriktivnih prostorno-planskih rješenja koji onemogućavaju eksploataciju mineralnih sirovina.

Općenito se u javnosti dugi niz godina stvara jedna negativna slika o eksploataciji mineralnih sirovina.

Nitko neće „kamenolom“ u svojoj sredini a on negdje mora postojati jer današnje društvo ima veliku potrebu za mineralnim sirovinama.

Ustav RH definira da mineralne sirovine kao rudno blago predstavljaju prirodni resurs od interesa za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Sve mineralne sirovine vlasništvo su Republike Hrvatske i ona mora preuzeti kontrolu nad planiranjem istražnih i eksploatacijskih polja.

Hrvatski sabor u listopadu 2017. usvojio Strategiju prostornog razvoja RH, što je bio zakonski preduvjet za započinjanje izrade Državnog plana prostornog razvoja.

Vlada RH je na sjednici održanoj 26. travnja 2018. godine donijela Odluku o izradi državnog plana prostornog razvoja a taj plan će tretirati i mineralne sirovine koje su od državnog značaja.

Dana 3. svibnja 2019. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja donijelo je Odluku o sadržaju Strateške studije utjecaja državnog plana prostornog razvoja na okoliš.

Slijedi izrada i postupak strateške procjene utjecaja Državnog plana prostornog razvoja na okoliš.

Državnim planom prostornog razvoja odredit će se i lokacije za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

Međutim prema novoj Strategiji prostornog razvoja RH prostorno uređenje je i dalje u nadležnosti jedinica lokalne i regionalne samouprave koje određuju prostorni razvoj na svom području u skladu s UVJETIMA, POLAZIŠTIMA i SMJERNICAMA iz dokumenata prostornog uređenja državne razine.

Zakonom o prostoru uređenju u članku 67. točki 1. podtočki 4. propisuje da državni plan prostornog razvoja određuje zone namijenjene istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina a u članku 67. točki 2. podtočki 2. da državni plan prostornog razvoja propisuje uvjete provedbe zahvata u prostoru državnog značaja koji se prema posebnim propisima koji uređuju gradnju ne smatraju građenjem.

Da li postoji zakonska odredba da jedinice lokalne i regionalne samouprave obvezne u svom prostornom planu planirati zahvate od državnog značaja?

Zakon o prostornom uređenju vezano za usklađenost prostornih planova, u članku 61. točki 2. propisuje Prostorni plan niže razine mora biti usklađen s prostornim planom više razine.

Iz odredbe članka 61. Zakon o prostornom uređenju ne proizlazi obveza da jedinice lokalne i regionalne samouprave moraju u svom prostornom planu planirati zahvate od državnog značaja.

MOGU a ne MORAJU jer imaju samo smjernice i uvjete kojih se MOGU a NE MORAJU pridržavati.

Država nema aktivnu ulogu u planiranju eksploatacijskih polja mineralnih sirovina već će planiranje istih biti stvar političke volje u lokalnim sredinama i nakon što bude donesen Državni plan prostornog razvoja.

Ako je rudno blago Ustavom i Zakonom određeno kao dobro od interesa za Republiku Hrvatsku koje ima njezinu osobitu zaštitu i ako su istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina zahvati u prostoru od državnog značaja, država treba osigurati pristup mineralnim sirovinama kroz zakonodavni okvir.

Gospodarski subjekti bi trebali imati mogućnost istraživanja mineralne sirovine u određenom rezerviranom državnom prostoru i ako se utvrdi postojanje kvalitetne mineralne sirovine ishođenje rudarske koncesije trebalo bi biti izvjesno.

Ovdje se pojavljuje dodatni problem:

Eksploatacijska polja se ucrtavaju nakon što se ishodi za to potrebna dokumentacija a ucrtana polja i prostori su pretpostavka za započinjanje procesa izrade dokumentacije.

II PROŠIRENJE AKTIVNIH EKSPLOATACIJSKIH POLJA I POKRETANJE ZAHTEVA ZA ISTRAŽIVANJEM MINERALNIH SIROVINA

Tvrtka obavlja eksploataciju prema važećim koncesijama na eksploatacijskim poljima koja se većim dijelom nalaze u području ekološke mreže Natura 2000. Međutim, izmjene i dopune PPU općina i županije ne predviđaju obuhvate potencijalnih zona (u blizini aktivnih eksploatacijskih polja), unutar kojih bi se omogućilo daljnje istraživanje, već se one temelje na postojećim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima.

Navedeno predstavlja ograničenje i nemogućnost proširenja eksploatacijskih polja na tim područjima, a time i nedostatnost rezervi mineralnih sirovina. Na aktivnim eksploatacijskim poljima potvrđene eksploatacijske rezerve su dostatne za narednih 5-10 godina eksploatacije. U slučaju nemogućnosti daljnjeg

istraživanja i proširenja postojećih eksploatacijskim polja, u pitanje dolazi opstojnost gospodarskog subjekta.

Predlaže se u novoj Strategiji gospodarenja mineralnim sirovinama Republike Hrvatske, uz postojeća eksploatacijska polja, definirati potencijalne zone unutar kojih bi se omogućilo istraživanje rezervi mineralnih sirovina. Na taj način bi se stekli uvjeti za mogućnost nastavka eksploatacije za narednih 20 do 30 godina, a time i sigurnost i preduvjet intenzivnijeg ulaganja u suvremena postrojenja i opremu.

III DEFINIRANJE PODGRUPA „CIGLARSKE GLINE“

U RH postoje mnogobrojna ležišta „ciglarskih“ glina pogodnih za proizvodnju barem nekog ciglarskog proizvoda (blok cigli s horizontalnim i vertikalnim šupljinama, puna i šuplja klasična cigla, blokovi za međukatne konstrukcije, rjeđe gredice i fasadna cigla, najrjeđe crijep). Proizvodnja crijepa, u pogledu kakvoće gline je najviše zahtjevan proizvod u ciglarskoj industriji. Cigla se ugrađuje u stambene i ostale građevinske objekte, dok crijep nije ovisan o izgradnji novih objekata već se kontinuirano može prodavati i za adaptacije krovista postojećih objekata i time nije u ovisnosti o broju izdanih građevinskih dozvola. Smatramo kako bi specifičnost crjepne industrije trebao biti prepoznat i stimuliran obzirom da traži veća ulaganja u tehnologiju.

Preuzimanjem standarda EU zahtjevi za kvalitetom gline potrebne za proizvodnju crijepa su zahtjevniji nego za blok ili ciglu. Crijep nije ugrađen u objekt i zaštićen drugim materijalima, već izložen vanjskim utjecajima. Nužno je prepoznati sirovinu za proizvodnju crijepa odvojeno od ostale sirovine za proizvodnje blokovskih roba (kao što za kamen već postoje podgrupe). Stoga u Strategiji, a time kasnije i kroz izmjene propisa, predlažemo razdvajanje „ciglarske gline“ na podgrupe (predlažemo naziv „crjeparska“) odnosno propisivanje zasebne kategorije odnosno podgrupe glina za proizvodnju crijepa.

IV PROVOĐENJE ANALIZA

Predlažemo analizirati utjecaj uvoza mineralnih sirovina iz zemalja izvan EU na domaću proizvodnju. Predlaže se analizirati propise i administrativne barijere kojima je reguliran uvoz/izvoz mineralnih sirovina u RH i susjednim zemljama izvan EU. Po potrebi donijeti mjere kojima bi se zaštitila domaća proizvodnja.

Napraviti analizu mineralnih sirovina koje su u deficitu, koji je njihov značaj te koje su mogućnosti da se iste nadomjesti nekim drugim materijalom (npr. otpadom).

Analizirati strukturu zaposlenih u sektoru (po obrazovanju i dobi) rudarstva te zaključiti koliko je stvarno osoba potrebno za obrazovanje u ovom sektoru. Starija radna snaga i nedostatak kvalificiranog kadra su neki od problema te je potrebna popularizacija struke, ciljane edukacija mladih i garancija zapošljavanja.

V TRETMAN PODRUČJA ZA ISTRAŽIVANJE/EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA U ZAKONU O RUDARSTVU I PROSTORNIM PLANOVIMA

Predlažemo dozvoliti mogućnost javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju i na prostorima na kojima ne postoje zapreke u dokumentima prostornog uređenja za obavljanje istraživanja tih mineralnih sirovina, odnosno područja koja su u rudarsko-geološkim studijama jedinica regionalne samouprave prepoznata kao potencijalna ležišta mineralnih sirovina. Po važećem Zakonu o rudarstvu odluka o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju može se donijeti za prostore koji su dokumentima prostornog uređenja planirani za izvođenje rudarskih radova.

Propisati nemogućnost smanjenja prostora koji su u prostornim planovima definirani kao područja za eksploataciju i istraživanje mineralnih sirovina u trenutku raspisivanja javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju.

Predlažemo produžiti propisani najduži rok za sanaciju uz ograničenu eksploataciju sa sadašnjih 5 godina na najmanje 10 godina, budući je propisani rok ekonomski neisplativ.

VI POSTOJEĆA ZAKONSKA REGULATIVA

Za olakšavanje postupka iskorištavanja mineralnih sirovina, potrebne su izmjene Zakona o rudarstvu, gdje se eksplicitno treba navesti da je eksploatacija i građenje rudarskih objekata i postrojenja od interesa za Republiku Hrvatsku. Tom formulacijom bi se izbjegao nepotrebno dug i skup proces utvrđivanja državnog interesa za eksploataciju na određenom prostoru, a što trenutno predstavlja preduvjet za pokretanje postupka izvlaštenja (Zakon o izvlaštenju), u slučaju da fizičke osobe nisu zainteresirane za prodaju zemljišta na kojem bi se trebala odvijati rudarska djelatnost, a za koje je prethodno izdana lokacijska dozvola.

Potrebno je izmijeniti i dopuniti Zakon o rudarstvu te jasnije definirati kriterije specijalnosti u odnosu na neke opće ili druge posebne zakone (lex specialis derogat legi generali).

Predlažemo izmijeniti odredbu članka 167. Zakona o rudarstvu koji je prijelazna odredba koja regulira stečena prava i predviđa mogućnost da se izmjenama prostornih planova utječe na stečena prava gospodarskih subjekata.

Članak 167. Zakona o rudarstvu:

„ (1) Na područjima na kojima je temeljem zakona ili podzakonskih propisa zabranjena eksploatacija (npr. izmjena prostornih planova, zaštićeni obalni pojas, proširenje granica zakonom zaštićenog područja i dr.) a za područja na kojima je rudarski gospodarski subjekt već dobio koncesiju, rudarsku koncesiju ili odobrenje za izvođenje rudarskih radova po prijašnjem propisu prije određivanja zabrane, taj rudarski gospodarski subjekt ima pravo nastaviti s eksploatacijom ako Republika Hrvatska i/ili jedinice lokalne/regionalne samouprave ne donesu odluku o oduzimanju koncesije i tu odluku dostave tijelu nadležnom za rudarstvo.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka osoba javnog prava koja traži oduzimanje koncesije dužna je nadoknaditi rudarskom gospodarskom subjektu štetu nastalu zbog gubitka prava.

(3) Prava iz stavka 1. ovoga članka rudarski gospodarski subjekt nema u slučaju da ima samo rješenje o odobrenju za istraživanje ili rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja, za koje do stupanja na snagu Zakona o rudarstvu (»Narodne novine«, br. 75/09. i 49/11.) nije ishodio koncesiju."

Ova odredba rudarske gospodarske subjekte stavlja u nepovoljan položaj na tržištu u odnosu na sve druge gospodarske subjekte. Da bi jedan rudarski gospodarski subjekt dobio rudarsku koncesiju mora proći 13 institucija, i dobiti 21 upravni dokument (rješenja, dozvola), u periodu od 10-tak i više godina. Ukoliko se promijeni politička klima u lokalnoj sredini i ako se prostorno planskom zabranom onemogućí eksploatacija u bilo kojoj fazi postupka, gospodarski subjekt gubi sva stečena prava i pri tome nema pravo na povrat uložениh sredstava. Iako bi svoja prava gospodarski subjekt mogao tražiti temeljem npr. Zakona o obveznim odnosima, Zakon o rudarstvu derogira sve te propise.

Pojam i obveza racionalne eksploatacije iz Zakona o rudarstvu, odnosi se na maksimalno iskorištavanje svih mineralnih sirovina u nekom ležištu, gdje je to ekonomski isplativo. Taj pojam je u direktnoj koliziji s odredbama Zakona koji uređuje prostorno uređenje, gdje se od investitora zahtijeva da, u svrhu sanacije i uređenja prostora, ostavlja velike količine materijala u ležištu. Investitori se često nalaze u sredini sukoba dvaju tijela koja izdaju određene dozvole za zahvat u prostoru.

Nadamo se da ćete uvažiti dostavljene prijedloge.

S poštovanjem,

Danica Pribanić
direktorica

PROMINS
gospodarsko interesno udruženje
za proizvodnju, preradu i promet
mineralnih sirovina
ZAGREB, Ivekovićeve stube 9